

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544 – 2547) รัฐบาลได้ใช้นโยบายการสร้างรายได้ให้กับประชาชนตามศักยภาพของชุมชนในระดับฐานราก ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งเชื่อมโยงอย่างเกื้อกูลและสนับสนุนซึ่งกันและกันกับธุรกิจขนาดใหญ่ เพื่อสร้างเสริมกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยให้ทุกจังหวัดดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product - OTOP) สิ่งหนึ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการคือนโยบายจากรากหญ้าสู่รากแก้ว มุ่งเสริมสร้างศักยภาพสินค้าและมูลค่าเพิ่มในการผลิตและบริการ ด้วยการต่อยอดทักษะ (Skill) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Knowledge) ให้สามารถสร้างสิ่งใหม่ (Imagination) เพื่อเกิดความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ (Differentiation) สามารถพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ให้สามารถจำหน่ายทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ (นโยบายแห่งชาติ, 2548: ออนไลน์) และเพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายดังกล่าว กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์ได้ร่วมมือกับผู้ส่งออกหรือบริษัทตัวแทนการค้าพบกับผู้ผลิตสินค้าที่มีศักยภาพเพื่อเร่งพัฒนาสินค้าให้สามารถส่งออกได้ (กระทรวงพาณิชย์, 2548: ออนไลน์)

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นโยบายจากรากหญ้าสู่รากแก้วดังกล่าวทุกจังหวัดได้นำแนวคิดของวิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ Small and Micro Community Enterprise) มาใช้เป็น เครื่องมือสำคัญในการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ "ทุนของชุมชน" อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง "ทุนของชุมชน" ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ซึ่งหมายถึงกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนเป็นพี่เป็นน้องไว้ใจกัน การดำเนินกิจการของชุมชน เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด นิติบุคคลหรือไม่เป็น นิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน (กรมส่งเสริมการค้า, 2548: ออนไลน์)

ยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานครเมืองแฟชั่น เป็นอีกหนึ่งนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล ที่ทำให้เกิดการตื่นตัวที่จะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของสิ่งทอ เช่น การพัฒนาผ้าฝ้าย การออกแบบเสื้อผ้า

และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในส่วนของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้า จึงได้รับการสนับสนุน เสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งสู่รากหญ้า ให้สามารถเพิ่มมูลค่าต่อยอดทักษะภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถสร้างสิ่งใหม่เพื่อเกิดความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ พัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ สามารถ จำหน่ายทั้งตลาดภายในและต่างประเทศได้

จังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่ มีการสั่งสมวัฒนธรรมประเพณีและภูมิ ปัญญาพื้นบ้าน มีหัตถกรรมหลากหลายสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ภูมิปัญญาเก่าแก่ของชุมชน ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีตลาดสินค้าหัตถกรรมชุมชนที่มีชื่อเสียงและประสบผลสำเร็จมาก ได้แก่ตลาดไนท์บาซาร์และตลาดบ้านถาวร เป็นที่ตั้งของศูนย์อบรมและพัฒนาธุรกิจ SMEs ระดับ นานาชาติ อีกทั้งผู้ประกอบการมีการรวมตัวกันเป็นสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรม ภาคเหนือ (NOHMEX) ทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเชื่อมโยงรากหญ้าสู่ราก แก้วที่ยั่งยืน มีผลให้เชียงใหม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์แนวคิดของวิสาหกิจชุมชน และโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product - OTOP) โดยมีสินค้า OTOP มาก ที่สุดในประเทศ มีจำนวนถึง 3,510 รายการ จาก 205 ตำบล เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้า 200 กว่า รายการ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการประมาณ 82 ราย และประมาณ 26 รายการ ที่ได้รับการคัดสรรให้เป็น สุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับประเทศ (กรมพัฒนาชุมชน, 2548ก:ออนไลน์)

สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์จากผ้า ของจังหวัดเชียงใหม่มีชื่อเสียง มีเอกลักษณ์ เป็นที่รู้จักและ ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสร้างรายได้และสร้างงานให้กับชุมชนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็น ผ้าทอลายโบราณ ผ้าทอสีธรรมชาติ เสื้อผ้า หมวก ผ้าพันคอ ผ้าชั้นลายดินจก เสื้อชาวเขาเผ่า ต่าง ๆ ที่สำคัญผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีความผูกพันกับวิถีชีวิต ของแต่ละชุมชน ด้วยความพร้อมหลาย ด้านของจังหวัดเชียงใหม่ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และความพร้อมด้านอื่น ๆ จึงทำให้ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้ามีศักยภาพสูงในการพัฒนา ให้สามารถเชื่อมโยง อย่างเกื้อกูลและสนับสนุนซึ่งกันและกันกับธุรกิจขนาดใหญ่ สู่ตลาดทั้งภายในประเทศและ ต่างประเทศได้

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้า ใน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพการ บริหารวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่
2. สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าต่อไป

นิยามศัพท์

การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานในด้าน การตลาด การผลิต การเงิน และการจัดการ วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprise - SMCE) หมายถึง กิจการของชุมชนที่ส่งสินค้า เข้าคัดสรร โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ของจังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2547 ซึ่งกิจการของชุมชนเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์จากผ้า ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่ป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน รวมทั้งการจัดการ "ทุนของชุมชน" ทั้งเงิน ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และ ทุนทางสังคม อย่างสร้างสรรค์ (กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548: ออนไลน์)

ผลิตภัณฑ์จากผ้า หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เป็นผ้าฝ้าย เสื้อผ้าสำเร็จรูป และสินค้าต่าง ๆ ที่ใช้ผ้าเป็นวัตถุดิบในการผลิต